

Samo rože še . . .

Stanujem visoko v tretjem nadstropju predmestne hiše, pri stari zanimivi ženici. Ko sem prišel vprašat, če oddá sobo, me je molče premerila od nog do glave in prostodušno vprašala: »Ali ste pošten človek?«

Skoro smeh me je posilil in obsodil sem se tako: »Do sedaj sem imel še malo opravila s svetom in on z menoj in mislim, da tudi med nama ne bo navzkrižja.«

Pokazala mi je ženica sobo, zelo snažno in v največjem redu. Na oknih je bilo polno rož in celo ob peči je stala polica z rožami.

»Tu je kakor v vrtu,« sem opomnil.

»Ali ljubite rože, gospod?« je vprašala žena z zanimanjem.

»Ljubil sem jih od nekdaj.«

»No, potem sem zadovoljna z vami. Kdor ljubi rože, gotovo ni slab človek. Meni so edino veselje in zabava. Ne veste, koliko sem jih imela včasih. Cela hiša je bila v cvetju, poleti in pozimi je bilo vse zeleno. Takrat smo bili še na deželi in smo imeli svoj vrt. Lepi časi so bili. Menda se ne povrnejo taki dnevi nikdar več. Veste, imela sem že na stanovanju več gospodov, a malokateri je ljubil rože. Zato mi tudi niso bili všeč. Eden, na primer, je hodil pozno v noč domov, in zgodilo se je, da mi je v temi polomil cvetje. Ali je bil vrtoglav ali nepreviden — ne vem. Ko pa se je to ponavljalo, sem mu odpovedala stanovanje.«

Potolažil sem jo, da je v tem oziru pri meni brez skrbi. Bila je tega prav otroško vesela. Povedala pa mi je tudi takoj zgodbo svojih rož in življenja obenem.

»Ne veste, koliko in kako lepih vrst sem imela prejšnje čase. Takrat smo bili še na deželi. Moj pokojni mož je kot vpokojenec kupil na deželi majhno hišico z vrtom, njivico in travnikom. V tistem kraju je bilo letovišče, a drugače čisto kmetiške razmere. Lepo smo si uredili svoj dom, in žalost mi napolni srce, če se spomnim nanj. Vrt in njivica sta bila moja. Vse sem sama obdelala. Zlasti vrt. Nikomur drugemu nisem zaupala tega dela. Najlepše cvetice daleč naokoli sem imela jaz. Vse se mi je čudilo, celo mestni vrtnarji so me hodili izpraševati, kako gojim to ali ono cvetico, da tako lepo uspeva. Imela sem pač srečo. Drugi nikdar niso imeli takih uspehov. Izletniki so mi pokupili poleti vse, kar sem imela odveč. Dobila sem vedno lepe denarce za svojo lepo zabavo. Poleg tega sem pridno šivala, mož pa je gojil čebele, in živela sva na stara leta prav zadovoljno in srečno. Prav tako starost sva si v življenju zasanjala. Še danes se spominjam, kolikokrat sva prejšnje čase o tem govorila, in izvršilo se nama je res vse po načrtu. Do gotovega časa namreč. Pozneje pa je prišlo drugače . . . A, gospod, jaz vas gotovo zadržujem. Pa povem drugič.«

»Nikakor ne, zanima me vaše pripovedovanje.«

»No, pa povem vse. Pozneje mi je mož umrl. Tako lahko je umrl kakor novorojeno dete, ki nima še grehov, ne polne zavesti. Spomladi je pokašljeval okrog čebelnjaka, poleti je vidno hiral in jeseni zvenel kot list na drevesu. Edino tolažbo sem imela v tistih težkih dneh pri svojem sinu, ki je takrat ravno dovršil mestne šole. Obljubljal mi je, da bo skrbel zame, ko dobi službo. Veselilo ga je v veliko mesto, na Dunaj, in nisem mu brani. Oče je vedno rekel: 'Nič siliti, karkoli si izbere, to naj vleče, težko ali lahko; saj si je izbral sam'.

Tako je odšel jeseni na Dunaj, jaz sem pa ostala sama na svojem domu, pri svojih rožah. Strahovito sem trpela tiste čase. Vse me je spominjalo vedno moža in najine zadovoljnosti, ki se je tako nenadno skalila. Mislila sem vedno, da bo vendar tudi mož dočakal dan, ko bo lahko rekel, da je vse uredil na tem svetu. Tako pa je ostal še sin, najino upanje, ki bi bil še rabil časih resne moške besede. Po moževi smrti mi ni bilo več obstanka na deželi. Pa tudi zaslužek je postajal vedno manjši. Sin pa je takoj prve mesece zahteval zase take vsote, da sem se zbala, kako jih bom spravljala skupaj, če bo šlo tako naprej. V mestu sem si upala več prislužiti, ker se pri boljšem delu tudi lahko več računa, medtem ko se morajo vaše šivilje truditi napol zastoj.

Toda, kaj bo s hišo, mojim vrtom in rožami? Te misli so mi vedno hodile v spomin. Da bi bila mogla vzeti vsaj kosček vrta s seboj, pa bi bila zadovoljna! In hišica! S kako težavo smo jo kupili, zdaj naj bi jo pa kar tako prodala? To mi ni dalo srce. A prišle so še večje težave, ki so me v to prisilile. Sin je zahteval vedno več denarja, ki sem mu ga morala redno pošiljati. Toliko pa nisem mogla več prislužiti. Tako je rastel dolg na hiši in jo izpodkopaval. Morala sem se odločiti, da prodam hišo. Prvi sneg je padal, in zelo žalosten dan je bil zunaj, ko sem se selila v mesto, zapuščajoča svoj ljubljeni dom za vedno. Še enkrat sem šla po snegu čez vrt, in voznik je pognal. Tako sem se preselila v mesto zaradi sina. Tu sem zaslužila več, in denar, izkupljen za hišo, je tudi nekaj zalegel.

Sinu sem večkrat pisala, naj ne pozabi, da sem zaradi njega prodala svoje najljubše, hišo in vrt. Upala sem vedno, da pride zopet čas, ko bom z njegovo pomočjo lahko zopet kupila to nazaj.

A prišlo ni tako, kot sem želela. Sin je res dovršil študije, a do naše hišice mu ni bilo več. Kmalu se je poročil, zato tudi nisem upala na njegovo izdatno pomoč. Nekega dne sta me prišla z ženo semkaj obiskat. Čuden je bil ta obisk. Rada bi se bila z mlado ženo kaj pomenila, a ona ni znala mojega, in jaz ne njenega jezika. Saj pravim, svet človeka popolnoma odtuji domu. Vsaj nekatere, ki so preslabi, da bi se ustavljali zankam. Z mojim sinom je bilo tako. Prav milo se mi je storilo, ko nisem mogla govoriti z njegovo ženo.

Tako životarim zdaj pod to streho. Rože so mi edina zabava v teh prostorih. Ne veste, koliko potaknjencev imam še v kuhinji in koliko lončkov sem letos že prodala. Saj mi pa tudi ni ostalo drugega kot edino

rože še ... Prosim vas tedaj, da boste pazili nanje, ker mi je zelo hudo, če mi jih kdo polomi.»

Tako sem se naselil pri dobri ženici. Vsa okna so vedno v cvetju in z veseljem opazujem ženico, s kakim veseljem goji svoje ljubljenske.

Maksimov.

Stric Andrej.

(Sličica iz mladih dni.)

I.

Dolgo je že, dolgo tega, a še dobro se spominjam vsega ... Jesen se je poslavljal od nas. Gori na lehi ob grudasti poti, vodeči preko griča na naše pokopališče, smo stali otroci. Veseli smo bili vsekdar — ta dan pa smo molčali, gledali po cesti in čakali. Ravno je zazvonilo pri cerkvi, počasi, svečano, a vendar ne tako veselo kot po navadi.

Stisnjeni smo stali tu, mraz je pretresal mlada telesca, pogledovali smo se drug drugega, in iz oči nam je sevala žalost, resnost glasov iz zvonika.

»Zdaj, glej, gredó!« je vzkliknil tovariš. Tiho je izustil te besede, kot bi se bil bal, da se ne izpremene v jok.

In res, gor po poti se je pokazal izprevod. Majhen je bil, in to ga je delalo žalostnega v naših očeh. Kakor po navadi so stopali ljudje, gledali podse na grudasto pot, na ravno plan, in zdelo se nam je otrokom, da razumejo tudi njih resni obrazi vso to žalost v naravi. Gotovo žalujejo tudi oni za dobrim stricem Andrejem. Saj se poslavlja sedaj od njih, odhaja tja daleč, v deželo sreče, o kateri nam je znal toliko povedati.

Kot je prišel, je izginil izprevod. Ljudje so stopali zamišljeno; le malokdo je pogledal k nam na leho. Gori za gričem so izginili ljudje, in nič več ni bilo videti krste. A naše oči so jo še gledale, še dolgo, dolgo. Gori smo stali, zrlji na ono stran in nič veselja ni bilo v naših očeh. Tiho smo se razšli.

* * *

Stric Andrej, kam si vendar odšel?

Sedaj, ko je prišla mamka zima, tebi toli priljubljena, ko bi sedeval ob gorški peči, gledal na snežne kosme v zraku in mislil na pravljice, ki bi nam jih bil potem povedal! Kam si odšel? Na potovanje, daleč, daleč? Kdaj se vrneš? Nikoli?